

^u
Handwritten
^u

of
Kaplan Barford

d 1/11, 27

and Luley.

2de Møde 1921/22

Renné Bayard

1/11 1921

"Flaadebæddik"

Foredrag holdt i Søløjtnantselskabet
den 1e November 1921.

Jeg ved ikke, hvor mange det er gaaet, som det gik mig, da jeg vilde sætte mig ind i Søtaktik. Jeg læste det, der særligt betegnedes som Værker eller Afhandlinger om Taktik, idet jeg her ved, som man havde lært mig, forstod teoretisk Taktik. Disse fastslog de faa og simple taktiske Principper, der kan fastslaaes som almene Regler. Da disse ikke kan fylde en Bog, saa fortabte nogle sig i teoretiske Betragtninger, foretog Beregninger, tegnede Cirkler og Kurver, analyserede Formationer og talte akademisk om Chancer under forskellige tænkte Forhold. Mange af Beregningerne stødte mig dog, fordi Forfatterne enten ikke havde særlig store matematiske Kundskaber selv eller forudsatte dette hos deres Læsere, hvorfor Beregningerne undertiden var klodsede eller foretagne med Tal i Stedet for Bogstaver, saa at de strængt taget kun beviste deres eget Tilfælde. Nogle indeholdt megen Formaltaktik, og andre anvendte historiske Eksempler; Bevise en Sætnings almene Rigtighed ved Eksempler kan man dog ikke. Hvad vilde en Videnskabsmand sige til en saadan Opfattelse?

Fælles for de fleste var, at de indgaaende kun behandlede den rent taktiske Side af en Kamp, og selv om Forfatteren paa et enkelt Sted advarede mod at tro, at man kunde konstruere sig til en Sejr, saa gav Værkerne dog Indtryk af, at i det rent taktiske maatte Nøglen til Løsningen findes.

Er det nu rigtigt?

Al Lærdom skal være en Genvej til Erfaring, idet man der-

igennem gør andres Erfaringer til sine. I andre Virksomheder, hvor praktisk Gerning maa bygge paa Teori, f. Eks. Ingeniørens, kan indstregede Lærebøger eller Kollegiehæfter være til Nytte. Dette gælder ikke for Taktikeren. Al hans Viden maa hvert givet Øjeblik staa saa fuldt til hans Disposition, at han kan handle heldigt uden Vaklen. Jeg tror, at abstrakte Teorier er et daarligt Grundlag herfor, og at de vanskeligt vil kunne bringe en de Erfaringer, om hvilke Napoleon siger: Den bedste Indskydelse paa en Valplads er ofte kun en Erindring.

Selv om Napoleon havde stor praktisk Erfaring, saa forudsætter denne Udtalelse sikkert ogsaa et betydeligt Studium, og vi har da ogsaa hans egne Ord før, at han havde læst om Cæsar og Alexander om og om igen, saa at man vist kan gaa ud fra, at han har høstet en Del af deres Erfaringer som sine egne. Derimod er det næppe nogen Art af tidligere teoretiske Overvejelser, der har inspireret hans Udtalelse. Ved praktisk Arbejdes Udførelse findes der sikkert altid mere end een god Maade at udføre det paa, og naar en fornuftig Mand lægger en Plan, saa kan maaske kun han selv, men han selv kan i ethvert Fald bruge den, og den vil sikkert bringe sin Mand det Maal af Held, som han kan vente at opnaa.

Jeg mener, at binder man sin Tanke til de Teorier om, hvordan et Fremtidsslag vil forme sig, som man kan se fremsat i de før omtalte Værker, saa løber man Fare for at staa blank uden Erfaringer, hvis Forholdene i sidste Øjeblik former sig anderledes, at Teorierne følgelig kan gøre mere Skade end Gavn, og at man derfor bør træne sin Tanke taktisk udelukkende gennem historisk Studium, saa at man ikke kommer til at føle sig bunden af andres Tanker, men udelukkende af sine egne Erfaringer. Vil man tilrettelægge Stoffet for andre, maa man derfor formentlig gøre det ved at gennemgaa de historiske Slag, uddrage Læren af de enkelte og forme de almene Sætninger herover.

Taktikken er jo Læren om Føring i Kamp. Ordets Oversættelse forekommer mig ligegyldig i denne Forbindelse. Skal taktisk Studium have Værdi, saa maa det omfatte alle de Faktorer og Forhold,

der har vist sig at have faaet Indflydelse i Slag, hvad enten disse angaar den rene Føring, Materiellet eller Personellet, fordi Taktikken skal dygtiggøre os til det vigtigste af Krigens Midler: Kampen.

Jeg har nylig læst en Artikel, hvori søgtes godtgjort, at Admiral Ruyter paa det rent taktiske Omraade stod tilbage for Andre. Det er muligvis rigtigt, men da han faktisk er en af Historiens store Søkrigsførere, saa maa dette i ethvert Fald have været uden Betydning for ham. Vælles for alle store Førere er, at de har ofret deres Materiel megen Opmærksomhed, og at de fra den Dag, de rejste deres Flag, arbejdede med deres Personel for at dygtiggøre det og samarbejdet, og at de ikke forsømte nogen Lejlighed til at opmuntre og hæve Moralen, ligesom de stadigt havde Konferencer med deres Underførere og Chefer. De har alle haft den pædagogiske Evne at kunne rive deres Personel med sig i Selvtillid og Begejstring. Derfor kan man regne, at de har bragt det mest mulige ud af først og fremmest deres Personel. Selv om det kan paavises, at f. Eks. Ruyters Slag ved Texel ikke skyldtes en forud lagt Plan, saa kunde hans Personel dog takket være ham handle, saa at der udførtes Mønstertaktik, og saa at man bagefter har troet, at det maatte skyldes en enkelt Mands helt gennemførte Plan. Nelson sluttede sin Ordre inden Slaget ved Trafalgar: iøvrigt kan den Chef ikke gøre meget forkert, som lægger langs Siden af en Fjende; og Ruyter sluttede sine Breve ^{til} ²¹ Underføreren med: iøvrigt stoler jeg paa Gud o. s. v. - - Vil begge Slutninger ikke paa godt dansk betyde: Ingen maa føle sig bunden af foranstaaende og maa derfor ikke opgive selv at se, at tænke og derefter at handle, som han føler det rigtigt.

Historien lærer os Rigtigheden af Admiral Tirbitz Ord: Skibbygning er anvendt Taktik. - Dette er i sig selv indlysende, fordi hensigtsmæssigt Værktøj altid har Betydning for et Arbejdes Udførelse, ligesom det maa synes naturligt, at den, der skal bruge Waabnene ogsaa faar afgørende Indflydelse paa deres Konstruktion.

Historien lærer os ligeledes Sandheden af Nelsons Ord: Det er ikke Skibe, men Menneskene, der kæmper; og disse har i ethvert Fald i den historiske Tid været de samme. De taktiske Former, Førerne har anvendt, har op gennem Historien maattet moderniseres med Forandring af Materiellet, men Menneskene selv har forandret sig saa lidt, naar de optræder i Masse som i et Søslag, at man vistnok gennem hele Søkrigshistorien kan pævide de samme nationale Karaktertræk og den samme Opfattelse hos den enkelte Nation. Hvert Lands Søkrigshistorie skaber som Følge deraf hver sin Tradition, og man staar derfor sikkert paa solidest Bund, hvis man kan drage sine Erfaringer ud af egen Søkrigshistorie. Kendskab til den menneskelige Natur, saaledes som den ytrer sig i vort Folks Tænke- og Følelsesliv er da nødvendig for den, der skal sammenarbejde en Skibsbesætning, og for den, der skal gøre en Flaade til et hele. Hvor stram Uniform man end giver Mennesker paa, kan man ikke gøre dem til Brikker. Derfor gælder det at lede Tanker og Følelser ad den Vej, der fører til Maalet. Pædagogik maa derfor for Taktikeren høre under hans Studium.

Sit eget Materiels og Personels Fordele og Mangler bør man kende og saa meget som muligt om de samme Faktorer paa Fjendens Side. I Harmoni med denne Viden og sit eget Temperament bør man vælge de taktiske Former. At ganske modsatte Fremgangsmåder derefter i de enkelte Tilfælde kan være rigtige, viser Historien. F. Eks.: 1) Vi priser Themistokles for hans Valg af det smalle Stræde ved Salamis til at knuse den 3-4 Gange saa store persiske Overmagt, men vi prisør ogsaa Phormio for hans Valg af aabent Farvand til at slaa den ligeledes 3-4 Gange saa stærke spartanske Overmagt saavel ved Rion som ved Anti-Rion.

2) Vi dadler Spartanernes kredsformige defensive Opstilling ved Rion, men berømmer Duilius's lignende Opstilling overfor Hanibal i 2' Face af Slaget ved Mylae.

3) Vi priser Agrippa for Konstruktionen af hans første Flaade, med hvilken han vandt Slaget ved Mylae og efter at have indført de berømte Harpax vandt Slaget ved Neulochus, men vi prisør ham

ikke mindre for Slaget ved Aktion, som han vandt med de smaa Liburner overfor Antonius's svære Skibe efter at have kasseret hele sin første Flaades *med Hærens og øvrigt Tilbehør.*

Erfaring for Udnyttelse af personelle Egenskaber kan formentlig kun faas gennem Historien, og hvorledes f. Eks. en materiel Egenskab som Farten af den søkyndige ofte er udnyttet mod den mindre søkyndige kan antageligt ogsaa kun læres ved at følge dette ned gennem Historien. I denne Forbindelse skal jeg blot anføre flere af de nysnævnte Slag og blandt dem navnlig Agrippas Erfaringer, samt Englændernes Bekæmpelse af den spanske Armada og flere af vorø Aarhundredes Slag.

Jeg mener, at man bør benytte Historien som Kilde til taktisk Studium paa den Maade, at man for de enkelte Slag og den enkelte Krig gør sig klart overfor de opnaaede Resultater, hvad der skyldes:

- 1) Materiellet,
- 2) de taktiske Former,
- og 3) Personellet.

Det maa derefter være Taktikerens Sag i Overensstemmelse med de indhøstede Erfaringer at opstille de Fordringer, der maa stilles til eget Materiel og eget Personels Uddannelse. Det gode Resultat beror derefter langt mere paa den Aand, han formaar at fremelske hos sit Personel end paa de taktiske Former, han vælger under Hensyn til sine historiske Erfaringer, ligesom man vælger en Ramme til et Billede, saa at den fremkæver dette.

I Overensstemmelse med disse Betragtninger skal jeg nu undersøge de taktiske Erfaringer, man kan høste fra den russisk-japanske Krig, der var den eneste, der var ført med moderne Materiel inden Verdenskrigen.

I denne forekom 3 Søslag, nemlig: 1) Slaget i det gule Hav, den 10^e August 1904, 2) Krydserkampen i Koreastrædet, den 14^e August 1904 og 3) Slaget ved Tsushima, den 27^e Maj 1905.

Da Krigsskuepladsen i denne Krig laa fjernt og vel og-

saa fordi de 2 Landes Sprog ikke er saa almen kendte, er Kilderne ret faa, og da for det sidste Slags Vedkommende de fleste russiske Beretninger maa bygge paa Hukommelse, fordi Skibene gik ned eller blev tagne, og de nødvendige Optegnelser til nøjagtige Meddelelser derfor gik tabt, saa maa man i ethvert Fald for dette Slags Vedkommende væsentlig bygge paa japanesiske Kilder.

Den Lære, man kan uddrage af ^{Slagene} Slagene, maa omtrent se saaledes ud:

1) Materiellet.

Hvad selve Skibenes Flydeevne angik, saa ved vi, at Japaneserne mistede 2 og Russerne 1 Panserskib foruden andre Skibe ved uden for Slagene at støde paa Miner, og vi ved, at flere russiske Skibe i Tsushimaslaget mistede deres Stabilitet og kæntrade, inden de formentlig havde udtømt deres Kampkraft. Årsagen hertil skyldtes dog Personellet, der ved deres Dispositioner forrykkede Metacenternøjderne. Iøvrigt synes Skibene paa begge Sider at have haft rimelig Flydeevne.

Af Admiral Tirbitz's Bog ved vi, at Tyskerne havde ofret deres Skibes Flydeevne overfor Undervandsbeskadigelser særlig Opmærksomhed, og at det fik sin Løn under Verdenskrigen.

I alle tre Slag forekom paa russisk Side Tilfælde af Havari paa Styregrejerne, der altsaa ikke har været tilstrækkeligt beskyttede.

Paa begge Sider fik Brande Betydning, navnlig dog paa russisk Side, fordi disses Sprøjteledninger ^{som} opgives ^{maa} at have ligget ubeskyttede.

Panseret synes at have været Artilleriet overlegent paa de ~~om~~ anvendte Afstande.

Endeligt viste Fartens Betydning sig.

Af Vaabnene kom Vædderen slet ikke til Anvendelse, og et Tilfælde som RETWISANs Forsøg paa at nærme sig den japanesiske Linie den 10' August syntes at tyde paa, at den heller ikke vilde faa Betydning i Fremtiden mellem svært artilleribe-

våbnede Skibe. Torpedoen kom ikke til Anvendelse under Dagkampene, undtagen fra de japanesiske Jagere, der skød den ubevægeligt liggende og stærkt havarerede KNAS SUVAROW ned i Slaget ved Tsushima. Om Natten anvendtes Torpedoer ofte men med ringe Træfning. Navnlige skal jeg fremhæve de mange mislykkede Torpedobaadsangreb mod Skibe under Gang. Artilleriet var her som i tidligere Krige det Hovedvåben, der afgjorde Kampene, selv mellem Jagere. Da Afstandene i Slagene var større end i tidligere Krige, maatte man have sin Opmærksomhed henvendt ^{saavel} paa Kanonernes Rækning som paa Projektilernes Ydeevne paa de større Afstande. Efter Artilleriet maa Minen siges at have været det virkningsfuldste Våben.

2) Det rent taktiske.

Paa dette Omraade fastsloges, at et Søslag ikke som en halv Sned Aar tidligere antaget, maatte ende med Meleé, men kunde og derfor ogsaa burde føres med Enhederne i taktisk Formationer til det sidste, saaledes som det ogsaa var lykkedes Japaneserne i den kinesisk-japanesiske Krig. Kølvaandsordenen var den eneste anvendte Kampformation. Kampene foregik paa parallele, som Regel medgaaende Kurser paa 3-6000 Meters Afstand, kun undtagelsesvis naaedes op paa ca. 10.000 Meter.

Flaadecheferne førte selv deres Linier. Skibsantallet var ikke stort, og i det eneste Slag, hvor Japaneserne havde mere end 1 Division i Linien (Tsushimaslaget), havde Chefen for den anden Division megen Bevægelsesfrihed. Af den Omstændighed, at han, naar han var i Linien, var agten for sin Flaadechef, lader sig vanskeligt drage Slutninger med Hensyn til, hvor Admiral Togo vilde have anbragt sin egen Division, hvis han blot havde haft 3 Divisioner i Linien. I Tsushimaslaget havde Russerne 3 Divisioner i Linien, men saa vidt det er oplyst, fandtes der hverken i dette Slag eller i Slaget den 10^e August, hvor Russerne havde 2 Divisioner i Linien, paa russisk Side noget taktisk Initiativ. Det ser ud, som om de russiske kommanderende Admiraler i disse to Slag blot har haft deres strategiske Opgave, at føre Flaaden til den beordrede Havn, for Øje og iøvrigt tog mod Slaget,

som det bødes dem af Admiral Togo. Naar Flaadeføreren saa sin Opgave i at lede Skibene i den rigtige Retning, maatte hans Plads være i Spidsen af Linien. Heri ligger derfor formentlig heller ikke noget Vink om, hvor en Admiral, der kommanderer en større Flaade, vil vælge sin Plads.

Inden Slaget den 10' August zigzaggede Admiral Witt-
høft af Hensyn til mulig Minefare fra japanesiske Jagere, der holdt Føling foran ham.

Der var paa begge Sider en Tendens til at koncentrere Ilden mod Flagskibene, der derfor som Regel led mest. Dette fik en særlig Betydning, fordi den russiske Flaadefører baade den 10' August og i Tsushimaslaget blev slaaet ud.

Under selve Kampen den 10' August holdt Adm. Togo støt Kurs af Hensyn til sit Artilleri. I Tsushimaslaget benyttede han sin overlegne Fart til at forcere frem for at søge Koncentration mod den russiske Tete. Russerne bøjede da af, og Kampen kom til at foregaa paa koncentriske Cirkelbuer.

Den russiske Adm. Jessen viste i Koreastrædet Initiativ, og dette Slag fik derfor et ganske andet Udseende end de andre Slag og viser maaske derfor, at Tsushimaslaget ikke kan tages som Norm.

Spørgsmaalet om, hvorvidt man under en Artillerikamp, naar man ønsker at komme paa modsat Kurs, skal foretage Manøvren som samtidigt Drej eller ved Kontremarch, fandt ikke sin Afgørelse. Kontremarch anvendtes altid af Russerne, uden at jeg kan se, at det har skadet dem. Japaneserne anvendte ligeledes Kontremarch undtagen i 2 Tilfælde i Tsushimaslaget, hvor Adm. Togo anvendte samtidigt Drej. I begge Tilfælde løb dog 2' Division mellem ham og Fjenden under Drejet. Heller ikke for Japanesernes Vedkommende er det oplyst, at de led særlig Skade under nogen af de to Slags Drej.

Medens den russiske Inddeling af Liniestykken i Divisioner ikke ses at have haft Indflydelse paa Slagenes Gang, fik den japanesiske Inddeling Betydning saavel ved de to Drej som ved den

adskilte Eftersøgning, da Russerne efter 2' Drej var blevet borte i Disen.

Endelig viste Slagene, at Begyndelsesstillingen har Betydning som Middel til hastig Tilvejebringelse af Koncentration.

3) Personellet.

Krigen viste, at mangeaarige Fredsøvelser er nødvendige, og at med Personel, der som det russiske i Tsushimaslaget overfor Virkningerne af de japanesiske Brisantgranater flygtede i Kroge og ned i Skibenes nederste Rum, lader intet sig udrette. Paa det personelle Omraade kan man iøvrigt intet nyt lære af Krigen, men kun yderligere faa understreget Historiens Lære, idet begge Parter viste deres Marinepersonels traditionsmæssige Karakteregenskaber.

Naar man saa, at stor Uddannelse var mere nødvendig nu end nogensinde, var det navnlig, fordi Hovedvaabnet, Artilleriet, paa større Kampafstande fordrede en omhyggelig samlet Ledelse.

Det nævnte er kun et ganske Kort Uddrag af, hvad man kan lære ved at gennemarbejde de nævnte Slag. Det er søgt nævnt blot som en Række Erfaringer, der skulde vise det uberettigede i, hvad den teoretiske Taktik lærte os mellem denne Krig og Verdenskrigen, idet jeg sammenligner det med de Erfaringer, man har draget af den sidste.

Teorien lærte os, at et Slæg sandsynligvis vilde blive indledet med en langvarig Kamp om Begyndelsesstillingen, der endogsaa kunde give Anledning til Passager paa modsat Kurs og Kredsfægtning af kortere eller længere Varighed. Noget saadant forekom ikke inden nogen af Verdenskrigens Kampe.

Teorien skildrede selve Kampen som sandsynligvis foregaaende paa koncentriske Cirkler med Afstande paa ca. 4-8000 Meter og med en Gennemsnitsafstand af ca. 5000 Meter. Den langsommere vilde komme paa den indre Cirkel og ved smaa Drej bort fra den

nurtigere stadig holde dennes Tetteskib tværs. Krappe Drej maatte undgaas. Man maatte vogte sig for at komme under 3000 Meter, der var Torpedoskudsafstand. Disse Tal passede paa Tsushimaslaget, men ikke paa Kampene under Verdenskrigen, hvor Afstanden var ca. det dobbelte og med en Gennemsnitsafstand, der vel nærmere var tre end to Gange de ovennævnte 5000 Meter. Dette faar Betydning for hele det tænkte Slag, idet man paa 4-8000 Meter direkte kan se mange Ting hos Modstanderen, som man ikke kan se paa den dobbelte Afstand.

Paa Basis af de korte Afstande udviklede Teorien den Evne, man med de givne Farter og Skydefriheder havde til at forandre Afstanden. Alle disse Beregninger viste sig ganske betydningsløse paa de større Afstande, idet Kursforandringen paa disse inden for rimelige Grænser selv i det klareste Vejr kun langsomt erkendtes gennem den forandrede Afstand, og derfor en initiativrig Fører kunde faa Held til at forøge og formindske Afstanden ganske udenfor de teoretiske Grænser. Naar dette var Tilfældet, maatte Farten faa langt større taktisk Betydning end Teorien havde overladt den, og vi ser da ogsaa nu de store Sønationer, som gennem hele Historien, vie Farten særlig Opmærksomhed.

Alle Teorier med Hensyn til Faren ved et skarpt Drejepunkt, mod hvilket man, da Afstanden var kendt, mente at have særligt gode Betingelser for at koncentrere, falder af samme Grund bort.

Torpedoskudsafstanden var for de nyeste Torpedoer under Verdenskrigen ca. det 4-dobbelte af de ovennævnte 3000 Meter. Dette forhindrede dog ikke Artillerikampen i at foregaa inden for Torpedoafstand. Det fik derimod taktisk Betydning ved at paavirke Manøvrerne

Hele Teorien om det sandsynlige Fremtidsslag som foregaaende paa 2 koncentriske Cirkler med alle dertil knyttede Overvejelser og Beregninger kom ikke til at passe paa eller blot faa Betydning for noget Slag under Verdenskrigen, fordi den langsommere i Modsætning til Russerne viste Initiativ. Mange

smaa Drej for ikke at forstyrre Ildledelsen viste sig at have modsat Virkning paa de store Afstande. Drejene maa netop gøres saa store, at der bliver saa faa som muligt af Hensyn til yderligere vanskeliggjort Ildledning paa de forøgede Afstande.

Ved en enkelt Lejlighed saas fra en "the lock"-Position en heldig Koncentration mod Modstanderens Tete, men flyvende Eskadre (Adm. Børresens Taktik) kom ikke til Anvendelse, idet Slagkrydserne som selvstændige Flaadedele bekæmpede hinanden.

Teorien om, at Flaadeførerens Plads er i Spidsen af sin Flaade, har ikke faaet Bekræftelse, da begge Flaadeførere i Jyllandsslaget, der var den eneste Kamp mellem Flaader i Verdenskrigen, valgte deres Plads i Midten af Linien.

Angaaende Vaabnene saa lærte Teorien os, at Artilleriet kun var Hovedvaabnet for den taktiske Hovedafgørelse. I Verdenskrigen var Artilleriet imidlertid Hovedvaabnet i alle Kampe paa Havets Overflade selv mellem Jagere. Vædderen kom kun til Anvendelse mellem let manøvrerende Fartøjer om Natten og overfor Ubaade. Torpedoen var for alle Overfladeskibe et Lejlighedsvaaben.

I denne Forbindelse skal jeg nævne hele vor Teori om Torpedobaadsangreb. Jeg har i en kortfattet Afhandling i Tidsskrift for Søvæsen's Februarhefte for i Aar nævnet de herhen hørende historiske Resultater. De er meget smaa. Jagerne fik taktisk Betydning under Dagkampe, deres faa Nattorpedcangreb førte praktisk talt kun til deres egen Nedkæmpelse.

Torpedoenes Betydning som Jagere var dog kun indirekte. Sj. 107 fra trykt Side affyrede Torpedoen i Nordisølaget ramte således formentlig kun een.

For Verdenskrigens Vedkommende kan man formentlig drage følgende Erfaringer:

Artilleriet beholdt under Verdenskrigen sin Plads som Hovedvaaben, og næst efter det fik Minen Betydning. De tyske Undervandsbaade gjorde ganske vist megen Skade ved deres Handelskrig, fordi man først under Krigen skulde finde Midler mod dem. De svigtede dog ^{ogsaa paa de to Omraader} tilsidst, fordi de allierede havde Herredømme

Overfor de egentlige Krigsskibe havde de - efter de første Dages Keld - i det væsentlige rettet.

paa Overfladen. Fra Overfladen beherskede Artilleriet med Dybdebomber til Hjælp, hvad der fandtes paa, under og over Havet.

Jeg sagde før, at de Erfaringer, man kunde hente fra egen Historie, sikkert var de bedste, fordi Personellets Karakter og Handlemaade, de geografiske Forhold og andre Egendommeligheder for det enkelte Land vilde være de samme. Erfaringer udefra kan ikke kritikløst overføres; men overføres maa de, da vi ikke selv har Krigserfaringer med moderne Materiel. Jeg har vanskeligt ved at tro, at vore geografiske Forhold ikke skulde give Lejlighed til Natangreb med Torpedobaade, men med andre Erfaringer for Øje, tror jeg det er farligt at bygge paa, at Torpedobaadernes Hovedopgave ligger deri. Paa samme Maade kunde jeg tænke mig, at vore Farvande frembød særlige Betingelser for Ubaade, men kan dog ikke se bort fra, at Verdenskrigen synes at lære, at en betydelig Underlegenhed i Overfladeskibe ikke kan kompenseres ved et stort Antal Ubaade.

Det vil derfor formentlig være en Fejl, om vi fortsætter vor Tankegang fra før Krigen og lægger Hovedvægten paa Under- og Overvandstorpedoangreb, idet vi ignorerede, hvad Krigen lærte de deltagende Lande. Vi bør formentlig regne med, at de Farvande, vi vil beherske, *for en meget væsentlig Del* maa vi beherske med Overfladeskibe ved Hjælp af Artilleri og Dybdebomber, at Miner maa anvendes i stor Udstrækning, og at Torpedoen kun er et Lejlighedsvaaben.

For Artilleriets Vedkommende, saa var det store Artilleriskib, der skulde fremtvinge Herredømmet paa Havet, forsynet med svært Artilleri for at kunne udkampe Slagene paa stor Afstand, og Tendensen gaar nu i Retning af endnu sværere Kalibre, og at Kanonernes Ydeevne (deres Spredning) paa store Afstande derfor maa vises særlig Opmærksomhed.

Maade er vist det c. 20 cm Projektil Grænsen for, hvad 2 Mand kan manipulere. Derefter var for de lettere Patrouillefartøjer (Jagere, armerede Trawlere o.l.) den 10 a 12 cms Kanon Vaabnet og for de sværere Bevogtningsfartøjer (de lettere Krydsere) den 15 cms Kanon.

Endelig skal jeg anføre, at Verdens stærkeste Sømagt saa sig foranlediget til at indføre Monitoren armeret med svært Artilleri som Hovedskib i al Kystkrig, hvilket enhver Krig i danske Farvande maa betegnes som.

Projektilernes Sprængvirkning viste sig at være af fuldt saa stor Betydning som deres gennembrydende Evne.

1) Materiellet.

Med Hensyn til Skibenes Flydeevne, saa gav Verdenskrigen alvorlig Paamindelse om deres Sikring mod Undervandsbeskadigelser, om Sikring af Magasiner, om Beskyttelse af Dæk mod Højbaneprojektiler og om Brandfaren.

Betydning af Fart og taktisk ManøvreFrihed viste sig tydeligere end i de nærmest foregaaende Krige.

2) Det rent taktiske.

er for en stor Del omtalt under Sammenligningen med den før Krigen bestaaende teoretiske Taktik. Jeg skal dog tilføje:

Til de 3 kendte S-Faktorer, **Sun**, Sea, Smoke, føjede Krigen en 4^e, nemlig Sigbarhed, der fik Betydning paa Grund af de store Afstande. I de tidligere krigsførende Lande vier man derfor ogsaa Røgdannelsen Opmærksomhed.

Medens Adm. Witthøft zigzaggede den 10^e August 1904 af Hensyn til muligt udkastede Miner fra forangaaende fjendtlige Torpedobaade, saa zigzaggede man i Verdenskrigen foruden af denne Grund ogsaa af Hensyn til Uvæde og for at forstyrre Fjendens Ildledning.

Zigzagning af Hensyn til mulig Minefare fra forangaaende fjendtlige Jagere var under Slagene i denne Krig overflødig, da disse saa vidt vides ikke medførte Miner i Slag. Om

de vil gøre det i fremtidige Slag samtidigt med at de er klar til at optage Kamp med Modstandernes Jagere, og ^{blive} blive anvendt til Dagtorpedoangreb, skal jeg ikke afgøre.

Kølvandslinien var den eneste anvendte Kampformation. Den anvendtes ogsaa med udsvinget queue og overholdtes af Hensyn til Zigzagningen ikke altid slavisk.

Med Hensyn til hvilken Manøvre, samtidigt Drej eller Kontremarch, man bør anvende, naar man under Fjendens Ild vil dreje til modsat Kurs, saa afgjorde Krigen det vistnok derhen, at det ikke skal afgøres fra et artilleristisk, men fra et rent taktisk Synspunkt under Hensyn til, hvad der tjener Førerens Hensigt bedst.

3) Personellet.

Hvad Uddannelsen angaar, saa forbereder de Lande, der deltog i Krigen, sig paa Skydning paa endnu større Afstande end de, der anvendtes under Verdenskrigen. Om Afstandene i næste Krig atter vil vise sig at være blevet fordoblede, afhænger vel først og fremmest af Aarstallet for Krigen. Disse store Afstande vil formentlig kun undtagelsesvis faa deres fulde Betydning med vort Klimas Belysningsforhold. Endelig kan jo ogsaa først Tiden vise, om denne Udvikling hovedsagelig er Teknikeres og Teoretikeres Værk, og om den praktiske Taktiker udelukkende vil udkæmpe sine Kampe paa saa store Afstande. At en omhyggelig Fredsuddannelse paa alle Omraader, men navnlig for Artilleriledelsen er en bydende Nødvendighed i vore Dage, viste Verdenskrigen. Observation af Nedslag blev lejlighedsvis foretaget fra Jagere og Luftfartøjer.

Englænderne viste i Verdenskrigen de samme nationale Karaktertræk, som man kender gennem Historien. Selvtillid og Begejstring hos Førere og Besætninger var sikkert oftere værdifuldere Faktorer i Ledelsens Haand end Materiellets Godhed, Uddannelsens Godhed i Forhold til Modstanderens eller de anvendte taktiske Former.

Den tyske Flid havde skabt et Materiel, en Uddannelse

og taktiske Former, der stod fuldt paa Højde med ~~med~~ Modstander-
nes. Den tyske Selvtillid, der jo heller ikke paa Søen havde no-
gen Tradition at bygge paa, var tilsyneladende knust under Fø-
lelsen af talmæssig Underlegenhed. Jeg føler mig ikke overbevist
om, at f. Eks. en Niels Juel vilde have følt sig reelt saa un-
derlegen.

Til Slut skal jeg blot ^{gentage} udtale, at Taktik ikke kan være
Læren om de taktiske Former alene, men maa omfatte alle Kampens
Faktorer, og at selv om det altid gælder om at have Blikket ret-
tet mod Fremtiden, saa er det: allerede i Fredstid at ville
fastslaa bestemte Former for et Fremtidsslag, at disponere læn-
gere end rigtigt. Det, vi kan gøre i Fredstid, er gennem Histo-
rien og vore Øvelser at vinde Erfaring.

Derfor paa Knæ for Historien, for at ikke Sætningen:
"Historien lærer kun, at den intet lærer", skal faa ny Gyldighed
gennem os.

o o ooo o o

Endelig af Arbet. Danzigt

Jeg troer ogsaa, at Radaa vil tillade mig at komme
omkring til paa de enkelte Punkter i de enkelte Budskaabs
Indlæg, men de vigtigste Punkter kan der maaske
blive Tid til.

Det vigtigste Punkt forekommer mig at vare, at
der synes at foreligge forskellige ret væsentlige
Misforstaaelser vedrørende saavel Udtryk som selve
Karakteren i mine Foredrag. For straks at antyde
disse væsentlige Misforstaaelser, saa er det : at
jeg skulde have søgt en Nedsabling af andre Skibs-
typer, særlig Artilleriskibe, og at jeg i en ung-
dommelig Begejstring skulde have ladet mig forlede
til ~~at kombinere~~ at kombinere
Nedsablingen med en ensidig Undervandsbaadspropaganda.

Det har ligget fjærnt fra min Tanke. Men
da det saaledes synes, at jeg ikke har været i Stand
til at udtrykke mine Synspunkter, med tilstrækkelig
Tydelig til at undgaa saadanne Misforstaaelser, synes
det mig nødvendigt, at benytte et Par Minutter, til
at gennemgaa Hovedlinierne.

Ved Udarbejdelsen søgte jeg ~~at~~ foretage
denne i saa nøje Overensstemmelse med Selskabets
Program, efter hvilket det var Hensigten, at søge
lignende Foredrag afholdte for alle Hovedtyperne, og
jeg havde den bestemte Mening om dette Program, og
som Formanden netop fremhævede det paa Sæsonens
første Mødeaften, at det ikke tog Sigte paa Flaade-
program eller Flaadesammensætning, men at det udeluk-
kende tog Sigte paa, at faa en samlet Fremstilling
af de forskellige Typers Præstationsmulighed saavel

ved selvstændig Optræden som under Samarbejde med de andre Typer, og saavel i al Almindelighed som med Hensblik paa ~~XXXXXX~~ danske Forhold. Meningens Børnød var, at det næste betragtes som værende af Betydning, særlig for de yngre Officerer, at høre forskellige Personers Mening om de forskellige Spørgsmaal, for at vi derigennem kunde faa et bedre Helhedsblik af hvad det drejede sig om. En Helhedsforetaeelse der maa siges at være af Betydning for at vi kan udfylde vor Plads og tilfredsstille de Krav som Ledelsen maa stille til os, for at der kan faas det størst mulige Udbytte af Øvelser og i det hele taget af vort Arbejde. Altsaa for at vi kunne være et saa formaalstjenligt Materiel i Ledelsens Haand som muligt.

Fra min egen Tjeneste ved jeg at jeg ofte har følt Mangelen af et tilstrækkeligt Helhedsblik, og ~~XX~~
~~XXXXXXXXXXXX~~

Ved Behandlingen af mit Bøme, delte jeg det i to Dele, nemlig B

Betragtninger over Undervandsbaades Anvendelsesmulighed i Almindelighed, og
i Betragtninger ~~XXXXXXXXXXXXXXXX~~ over Undervandsbaades Anvendelsesmulighed med Hensblik paa danske Forhold.

Efter min Mening gjalt det først og fremmest om at give en saa saglig Fremstilling af dette Vaabens Kampverdi som muligt i Løbet af kort Tid, og det syntes mig derfor mest formaalstjenlig at give en Fremstilling af Taktikken, idet jeg mente det umuligt at foretage en Vurdering af Undervandsbaades Kampverdi under forskellige Forhold og i Forhold til andre Vaaben, uden først og fremmest at kende Undervandsbaadens Kampverdi. Det forekommer mig derfor mærkeligt, at denne Fremgangsmaade kan synes Kaptajn Barfoed over-

raskende. Jeg kan ikke se nogen mere nærliggende, men jeg skal være glad ved at få Vejledning i denne Retning, men desværre angav Kaptajn Barfoed ikke Vejen.

Jeg kan ganske vist tænke mig, at Kaptajnen mener at jeg skulde have forsøgt at udfinde Undervandsbaadens Kampvardi paa Grundlag af Krigserfaringerne, og at jeg muligt har undladt dette fordi maaske kunne synes mig mindre gunstige. Men dette er ikke Tilfældet, som jeg udtalte i mit første Foredrag, var Erfaringerne vedrørende Undervandsbaadsvaabenet mere paa det konstruktive end paa det taktiske. Yderligere er Beretningerne saa modstridende og prægede af Propaganda at en Vurdering maa betragtes som mindre værdifuld, naar den baseres paa disse Erfaringer eller Beretninger.

Af mit første Foredrag var det min Mening, at det skulde fremgaa: at Undervandsbaade synes særlig anvendelige i ret begrænsede Farvande og inden strategiske Defensiv. Baadene maatte særlig synes anvendelige ved saadanne Operationer, hvor der var ringe Mulighed, af Mensyn til Operationen, for at forbedre Operationen ved en foregørende systematisk og omfattende Bekæmpelse.

Vedrørende Undervandsbaadens Kampvardi, mente jeg at kunne vise, at den for den enkelte Baad optrædende selvstændig, saaledes som det skete under Verdenskrigen, var ret ringe, men at der ved at anvende flere Baade i den taktiske Enhed syntes at være Mulighed for at hidføre en ret betydelig Forøgelse af deres Kampvardi.

At foretage en Vurdering af denne Anvendelse paa Grundlag af Beretninger fra Verdenskrigen, var umuligt, fordi der ikke foreligger Beretning om saadan Anvendelse, og fordi intet i det hele taget tyder paa, at man naaede til en systematisk Undervandsbaadstaktik. Som bekendt anvendte man Baadene enten enkeltvis eller i Linieplacering med ret betydelig Baadafstand.

I mit andet Foredrag , der behandlede Muligheden af at anvende Undervandsbaade ved Løsningen af de Opgaver, som kunde tænkes at opstaa for den danske Flaade, valgte jeg at søge at anstille ret og hyggelige Betragtninger, over hvorledes den for Danmark farligste Situation kunde tænkes at indtræde.

I Øjeblikket synes det ganske vist, som om der kan komme til at hænges en ret lang Tid, inden Danmarks Existens kan blive truet, men Tiden er jo i rivende Udvikling, saa man ved jo aldrig hvad der kan ske, og et effektivt Forsvar udvikles jo ikke paa et Øjeblik. Hvor megen Vagt man vil lægge paa inødsøgelsen af en eller anden Operation, maa jo afhænge af Sandsynligheden for dens Indtræden. ~~Denne Sandsynlighed er~~ ~~synligvis~~ ~~indtænkningen~~ ~~for~~ ~~den~~ ~~farligste~~ ~~Situation~~. At gaa ind paa alle tænkelige Situationer kunde der jo desværre ikke være Tale om i Løbet af kort Tid.

Jeg valgte derfor at anstille nogle Betragtninger vedrørende Muligheden for at anvende Undervandsbaade ved Indtoget af denne for Danmark farligste Situation, og jeg ansaa dette forryderligere berettiget derved, at den danske Flaades almindelige Opgave maa være , at have Herredømmet i de danske Farvande, i dette Tilfælde antog sin kraftigste Form, nemlig Høvdelsen af det overfor en betydelig overlegen Modstander. Under denne Forudsætning maatte Umuligheden af at have det blive et krav om i alt Fald at søge at forhindre Modstanderens Erhvervelse af det fulde Herredømme.

For at kunne vurdere Undervandsbaadens Anvendbarhed til denne Operation, maatte der foretages en Vurdering, og jeg maa etter indrømme, at jeg ikke ser nogen anden Mulighed, end at Vurderingen maatte blive en Sammenligning mellem de forskellige Vaaben, med mindre Vurderingen resulterede i en overskuelig Samling af vis'or, derson'er og lignende.

For at denne Vurdering ikke skulde opfattes som en Nedskubning af andre Vaaben, udtrykte jeg udtrykkelig min Beklagelse af at maatte gaa denne ret farlige Vej og anmodede D'Herre om endelig ikke at opfatte det som et Forsøg paa at opstille et Flaadeprogram eller noget i den Retning.

Paa Spørgsmaalet, om Under

Paa Spørgsmaalet, om Undervandsbaade kunde tænkes at være bedre skiktede til Løsningen af denne Opgave, mente jeg at kunne svare Ja., og paa det næste Spørgsmaal om det ved Samarbejde med andre Vaaben vilde være muligt at forøge Undervandsbaadernes Præstationsmulighed eller opnaa en forøget Kraftudfoldelse, mente jeg, at en direkte Forøgelse var mulig først og fremmest ved Samarbejde med Miner og Luftfartøjer og dernæst om end i mindre Grad ved Samarbejde med lettere Fartøjer. En direkte Forøgelse kunde tænkes mulig ved Samarbejde med Artilleriskibe, hvis disse var i Stand til at forhale Angrebstiden eller til at forårsage at Angrebet fandt Sted ved Dag. Muligheden for dette betragtede jeg som smaa. En indirekte Forøgelse af Undervandsbaadens Præstationsmulighed kunde tænkes mulig ved Anvendelsen af Artilleriskibe til Beskyttelse af Tilflugtssteder, Forsyningssteder, Bæver, Marschveje o.l. . Denne Mulighed ~~MAKKEKX~~ syntes mig imidlertid at aftage proportionalt med Modstanderens Overlegenhed.

Her synes det som om min Bemærkning, om at Kanoner i Land til Beskyttelse mod Minerydning, er blevet opfattet som en Hovedbemærkning, og at jeg hellere ønskede dem paa Land end paa Skibe. Det er imidlertid ikke min Mening, jeg mente kun, at det Spørgsmaal ikke havde noget direkte med Undervandsbaade at gøre, altsaa at Undervandsbaadene ikke absolut krævede dem paa Skibe.

I det hele taget, maa jeg sige, at hvis min Undladelse af at behandle et Vaaben indgaaende opfattes som en Tilside-sættelse af dette Vaabens Betydning, saa beror det paa en Misforstaaelse. Netop af Hensyn til et godt Samarhold og et loyalt Samarbejde, afholdt jeg mig fra at ~~MAKKEKX~~ komme mere end højst nødvendigt ind paa Omtale af andre Vaabentyper og deres Muligheder, og jeg mente mig berettiget dertil, fordi disse jo ifølge Programmet ogsaa skulde søges behandlede i denne Sæson.

Paa samme Maade maa jeg ogsaa bestemt afvise, at jeg, fordi jeg særligt interesserer mig for Undervandsbaadsvaabenet skulde have ladet mig forlede af ungdommelig ~~MAKKEKX~~ Letsindighed

SKA til et forsøge en Særvebenspropaganda, til Skøde for
det gode Særarbejde.

Foredragene blev udførte og holdte , fordi
jeg mente, at det for alle kunne have Betydning at høre,
hvorledes Forskellige Officerer ser paa dette Væbner og
dets Udviklingsmuligheder, samt paa Muligheder for at anvende
det under danske Forhold og hvorledes de i sin Tilfælde
kunde tænkes anvendte selvstændig eller i Særarbejde.

*Udførelsen af Særarbejdet
af H. H. Hørding.*